

5777

Torah from Around the World

Bedenk altijd: vreugde is niet iets bijkomstigs in je spirituele zoeken. Het is van levensbelang.

Rabbi Nachman van Bratzlav

Sjabbat 21 januari 2017 / 23 Tewet 5777

Sjemot 1:1 - 2:25

Tanach blz. 109

Haftarah Jesjahoe 27:6 - 28:13 en 29:22 - 23

Tanach blz. 842

Commentaar: Rabbijn Peter S. Knobel werkt als interim rabbijn bij Temple Judea in Coral Gables, Florida. Hij is emeritus rabbijn bij Beth Emet the Free Synagogue in Evanston, Illinois en voormalig president van de Centrale Conferentie van Amerikaanse Rabbijnen.

vertaler: Frits Pront

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Wie is deze God: Ehèjé-asjer-Ehèjé?

Het boek Sjemot (Exodus) vertelt ons twee sleutelverhalen over de joodse geschiedenis met een heilige grondslag: de uittocht uit Egypte en het schenken van de Tora. Als je ze verbindt met het scheppingsverhaal in Beresjiet, vormen de drie verhalen de theologische basis van het Jodendom zoals vastgelegd in de zegeningen voor en na het Sjema.

De openingsparasja van het boek, die ook Sjemot (Namen) wordt genoemd, confronteert ons met vele raadsels. Waarom had God meer dan vierhonderd jaar nodig om te reageren op de pijn van Zijn tot slaaf gemaakte volk? Waarom daalt God niet eenvoudigweg af naar Egypte

om hen te redden, zonder de hulp van Mosjé? Waarom verhardt God Farao's hart en geeft Hij hem niet de kans om moreel verantwoordelijk te zijn voor het in slavernij houden van het volk? Wie is deze God die, wanneer Hij gevraagd wordt zichzelf te identificeren, zegt: „Ehèjé-asjer-Ehèjé” (Ik ben die er zal zijn - Sjemot 3:14).

Ik heb het altijd vreemd gevonden dat God niet op z'n eentje handelt: God werkt door middel van mensen. Bij het nadenken over dit fenomeen kwam ik tot het inzicht dat God niet op een directe manier tussenbeide komt in zaken die mensen betreffen. Gods rol is eerder een bron van inspiratie en bemoediging voor ons mensen om een wereld te scheppen van gerechtigheid, mededogen, vrijheid en vrede. Alleen als we zo geraakt zijn door de harde werkelijkheid van het menselijk lijden en het op ons hebben genomen dat lijden te verlichten, verstaan we die roeping. God zegt: „Ik heb gezien hoe slecht mijn volk in Egypte er aan toe is, ik heb hun jammerklachten over hun opziensers gehoord....Ik stuur je.....om Mijn volk weg te leiden...” (Sjemot 3:7, 10) Als iemand reageert: „Hier ben ik! (*Hineini*)“, zoals Mosjé dat doet, heeft God de middelen om handelend op te treden in de geschiedenis. (Sjemot 3:4)

Het kiezen van Mosjé is interessant. Mosjé zelf werd als zuigeling van de dood gered. Hij werd grootgebracht in het paleis van Farao als de zoon van Farao's dochter en hij was goed bekend met de ins en outs van het absolutisme en het despotisme, maar hij zwichtte niet voor hun aantrekkingskracht en vereenzelvigde zich daarentegen met zijn eigen volk, de Israëlitische slaven. (Hele boeken zijn er volgeschreven alleen al over het karakter van Mosjé!)

Als Mosjé ziet dat een Egyptische opziener een Hebreeuwse slaaf mishandelt, is zijn reactie op onderdrukking dat hij in woede ontsteekt en de opziener (moedwillig of per ongeluk) doodt. Daarna, als wat hij gedaan heeft bekend wordt, vlucht Mosjé naar Midjan om zijn eigen hachje te redden. Zijn eerste daad in Midjan is het verdedigen van Tsipora en haar zusters tegen de herders die proberen hen te verhinderen hun vaders kudde te laten drinken. Mosjé's gevoel voor rechtvaardigheid is niet beperkt tot familieleden, maar strekt zich eveneens uit tot de vreemdeling.

Vervolgens trouwt Mosjé met Tsipora en wordt herder. In de stille afzondering van het herdersleven, dat invoelende waakzaamheid vereist om de kudde te beschermen en te verzorgen, wordt Mosjé een vreemd visioen gewaar, een struik die in brand staat, maar niet door het vuur wordt verteerd. Hij wordt naar het licht getrokken en door God opgedragen de herder van Jisraeel te worden. Nederigheid en gebrek aan zelfvertrouwen maken dat hij probeert de missie af te wijzen, maar God doet Mosjé's vrees en neiging om bij zijn schapen te blijven, teniet door dezelfde klaaglijke schreeuw op te roepen, die God na vierhonderd jaar van schijnbare onverschilligheid deed ontwaken. Uiteindelijk is het de gedeelde compassie van Mosjé en God die hen er toe leidt dat zij naar Egypte gaan en de angstaanjagende taak op zich nemen om Farao ervan te overtuigen de Israëlitische slaven te laten gaan. Tegelijkertijd nemen zij de nog angstaanjagender taak op zich om de Israëlitische slaven - die op dat moment weinig reden hebben te geloven dat verlossing ook maar tot de mogelijkheden behoort - ervan te overtuigen dat zij zullen worden bevrijd. God belooft Mosjé dat hij niet alleen zal zijn en in feite belooft Mosjé God dat God niet alleen zal zijn.

Laat ons hier even een moment de tijd nemen om na te denken over Mosjé's conversatie met God.

Mosjé zei tegen God: „Stel dat ik naar de Jisraëlieten ga en tegen hen zeg dat de God van hun voorouders mij gestuurd heeft en ze vragen mij ‘Wat is zijn naam?’ Wat moet ik dan zeggen?” God zei tegen Mosjé: „Ehèjé-asjer-Ehèjé” (Sjemot 3:13-14).

Mosjé gelooft niet dat de aanduidingen 'God' en 'de God van jullie voorouders- de God van Awraham, de God van Jitschak en de God van Ja'akov' overtuigend genoeg zijn. Hij wil iets dat veel explicieter is. Mosjé heeft een naam nodig die nauwkeurig de aard omschrijft van deze God die hen wil verlossen. Uiteindelijk wil iedereen een duidelijk bewijs. Het is heel mooi om te zien - zowel aan het begin van zijn carrière als later, wanneer hij gefrustreerd raakte van het leiden van het Joodse volk door de woestijn - dat Mosjé volhardt in het zoeken van nog grotere intimiteit met God om vol zelfvertrouwen met zijn missie door te kunnen gaan. Als er al twijfel bestaat bij Mosjé, dan is het niet verrassend dat wijzelf ook twijfels hebben.

God presenteert zich met de wonderbaarlijke raadselachtige naam Ejee-Asjer-Ejee. Wat heeft God Mosjé en ons verteld over Zichzelf? Hele boeken zijn volgeschreven om deze vraag te beantwoorden. Ik geloof dat God iets heeft gezegd als: „Ik ben wat je wilt dat Ik ben, Ik ben wat jij nodig hebt. Je kan Mijn Wezen niet kennen, maar wij zullen een band met elkaar hebben en jij zult verhalen vertellen over jouw ontmoetingen met Mij. Geen van die verhalen zal helemaal accuraat zijn, omdat ik geen abstract begrip ben. Ik ben een gecompliceerde levende werkelijkheid, die je kunt ervaren, maar niet definiëren of vatten in woorden. Dat is Wie Ik Ben en Wie ik zal Zijn.”

Hoe komt het dat God, als wij Hem nodig lijken te hebben, dikwijls afwezig schijnt te zijn? Ik zou willen stellen dat wij het zijn, die afwezig zijn en nog niet klaar om de missie op ons te nemen en de wereld beter te maken. God is altijd aanwezig en roepende, maar alleen onze activiteit kan Gods wil, hoop en dromen tot waar maken. Het is alsof God alleen kan handelen, wanneer de empathie van God en de empathie van de mens in harmonie zijn. De samenwerking van God en mensen maakt *tikkoen olam*, 'het herstellen van de wereld', mogelijk. Gods ogenschijnlijke onverschilligheid is het resultaat van menselijke onverschilligheid voor het lijden en het onrecht. Gods bereidheid tot respons is afhankelijk van de menselijke bereidheid tot respons.